tuotas galva į P. Kape ant krūtinės surasti du žalvariniai smeigtukai, ant rankos – apyrankė ir kojūgalyje – molinis verpstukas. Degintiniame kape rasta ilgakojė lankinė segė. Dar dviejuose šurfuose pastebėti kapų duobių kontūrai, bet kapai nebuvo preparuojami.

Kapinyno atradimas visiškai netikėtas, kadangi Šereiklaukyje jau yra žinomas šio laikotarpio kapinynas, vadinamas Milžinkapiu. Greta esantys vienalaikiai kapinynai rodo, kad apylinkės I tūkst. viduryje buvo labai tankiai apgyvendintos ir ateityje netoliese dar galima tikėtis aptikti nemažai naujų archeologijos objektų.

Kalno šlaitų sutvarkymo, laiptų įrengimo ir privažiavimo kelių ar takų tiesimo darbus būtina atlikti prižiūrint archeologui. Taip pat tikslinga atlikti papildomus archeologinius tyrimus naujai surastuose archeologiniuose paminkluose. Ateityje būtina patikslinti visų šalia piliakalnio esančių paminklų teritorijas.

FOOT SETTLEMENTS OF THE VILKYŠKIAI, OPSTAINIAI ANDŠEREIKLAUKIS HILL-FORTS

In 2005 the Rambynas Regional Park implemented the project of designing documentation preparation for the Rambynas Regional Park visitors' centre building and adapting for visiting the most important sites of the cultural heritage. Preparation of technical projects of the Vilkyškiai, Opstainiai andŠereiklaukis hill-forts adaptation for visiting was the integral part of the Project. Considering this, archaeological surveys were performed at the sites of the earthworks planned at the abovementioned hill-forts, and historical materials were collected.

In the vicinity of the Vilkyškiai hill-fort test pits covering 25 m^2 in total were excavated; and two new settlements were discovered: one at the E slope of the hill-fort, the other across the rivulet, S from the hill-fort. The cultural layer was up to 1.5 m thick and contained rusticated pottery shards, fragments of scorched clay daub and charred wood particles. In the vicinity of the Opstainiai hill-fort the total area of 21 m^2 was investigated, but nothing was found. This hill should not be assumed to be a former hill-fort. In the vicinity of theŠereiklaukis hill-fort the total area of 25 m^2 was investigated. At its N and W slopes a settlement dating to the first centuries A.D. was found. There were hearths, shards of hand-made rusticated pottery and wheel-made pottery decorated with a wavy pattern, a piece of clay daub, scorched stones and animal bones. Besides that, NW from the hill-fort the second burial ground ofŠereiklaukis was discovered, and two burials of the 5th – 7th century were investigated.

NAUJI DUOMENYS APIE AKMENIS SMAILIADUGNIAIS DUBENIMIS JONIŠKIO RAJONE

Ernestas VASILIAUSKAS

2005 m. įvairių kraštotyros ekspedicijų metu buvo rasti nauji ir patikrinti pagal žodinę tradiciją žinomi (Ročkiai, Tarbučiai, Žeimiai; pateikėjas A. Žalys (gyvenantis Juodeikių kaime, gimęs 1926 m.) (žr. *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 294–295) akmenys smailiadug-

niais dubenimis bei jų fragmentai. Taip pat patikrinti anksčiau rasti akmenys (pvz., Bilžiai (žr. *ATL 1998 ir 1999 m.*, V., 2000, p. 546)), kurie šiuo metu yra prapuolę (parduoti). Užfiksuoti neseniai dingę (parduoti) akmenys, apie kuriuos užrašyti tik žodiniai duomenys (Drąseikiai, Šašiai). Didžioji jų dalis išjudinta iš savo vietos ir dabar saugoma kitur (iš Bičiušių, Buivydžių, Kalnelio, Ročkių, Stagarų, Svirplių, Tarbučių, Žagarės apylinkės).

Bičiušiai. Kaimo akmenų krūvoje buvo rastas akmuo su smailiadugniu dubeniu. Akmuo keturkampės formos, apskaldytais šonais. Jo dydis – 52x57 cm, aukštis – 26 cm, dubens skersmuo – 16 cm, gylis – 15 cm. Medžiaga: paviršiuje – rusvas granitas, pjūvyje – pilkas granitas (C pav.). Akmuo pavogtas 2005 m. liepos mėnesį.

Bilžiai. J. Blažio sodyboje iki 2005 m. buvo akmuo su smailiadugniu dubeniu. Vėliau jį nupirko pilietis Sruogis (gyvenantis Jurdaičių kaime). Vienas šio akmens šonas nuskilęs. Akmuo buvo 83x62 cm dydžio, 28 cm aukščio, dubens skersmuo – 16 cm, gylis – 20 cm. Medžiaga: paviršiuje – rudas granitas, nuskeltoje dalyje – pilkas granitas (CI pav.).

Buivydžiai. Akmuo su smailiadugniu dubeniu, 89x68 cm dydžio, 23 cm aukščio, dubens skersmuo – 19 cm, gylis – 15 cm. Akmuo pailgas, apskaldytais šonais, medžiaga – pilkas granitas. Ant jo iškalta data – 1830 m. Anksčiau akmuo buvo Buivydžių kaime (Zajinčausko sodyboje, dabar – Kalnelio kaime). Prie šio akmens yra pastatytas kryžius, ten aukojamos monetos (CII pav.).

Drąseikiai. Pasak Juodeikių kraštotyrininko A. Žalio, kaime buvo akmuo su smailiadugniu dubeniu, kuris parduotas Vilniaus kolekcininkams 2004 m.

Endriškiai. Pasak Juodeikių kraštotyrininko A. Žalio, kaime yra akmuo su smailiadugniu dubeniu. Jis žvalgytas 2005 m. Akmens dubuo nebaigtas daryti. Jis pradėtas kalti metaliniu įrankiu, iš vienos pusės šonai tašyti, matosi kalinėjimo grioveliai. Dubens dugnas plokščias. Akmens paviršius nelygus, viename šone yra gūbrys. Akmuo 93x99 cm dydžio, 27 cm aukščio, dubens skersmuo – 16 cm, gylis – 2 cm. Medžiaga – pilkai rusvas granitas (CIII pav.).

Kalnelis. Ant Kalnelio (Sidabrės) piliakalnio I yra užridentas akmuo su smailiadugnu dubeniu (tiksli jo kilmė nežinoma). Akmens dydis – 100x83 cm, aukštis – 26 cm, dubens skersmuo – 19 cm, gylis – 12 cm. Medžiaga – pilkai rusvas granitas (CIV pav.).

Ročkiai. Pasak Juodeikių kraštotyrininko A. Žalio, kaime buvo akmuo su smailiadugniu dubeniu. Vėliau jis pervežtas į Juodeikių devynmetę mokyklą ir dabar yra prie 1936 m. statyto paminklo Vytautui. Akmens dydis – 105x78 cm, aukštis – 33 cm, dubens skersmuo – 17,5 cm, gylis – 17 cm. Medžiaga – pilkas sluoksniuotas granitas (CV pav.).

Rukuižiai. Kaime, I. Grigutienės sodyboje, yra akmuo su smailiadugniu dubeniu. Jo dydis – 121x95 cm, aukštis – 37–43 cm, dubens skersmuo – 19 cm, gylis – 21 cm (CVI pav.).

Skaistgirys. Miestelyje, XIX–XX a. sandūroje statyto ūkinio pastato sienoje (šalia bažnyčios), yra įmūrytas akmuo apskaldytais šonais su smailiadugniu dubeniu. Akmens dydis – 52x33 cm, dubens skersmuo – 19 cm, gylis – 11 cm. Medžiaga – pilkas granitas (CVII pav.).

Stagariai. Kaime iki 2004 m. buvo akmuo su smailiadugniu dubeniu. Jo dydis – 38x95 cm, aukštis – 28 cm, dubens skersmuo – 19 cm, gylis – 15 cm (CVIII pav.).

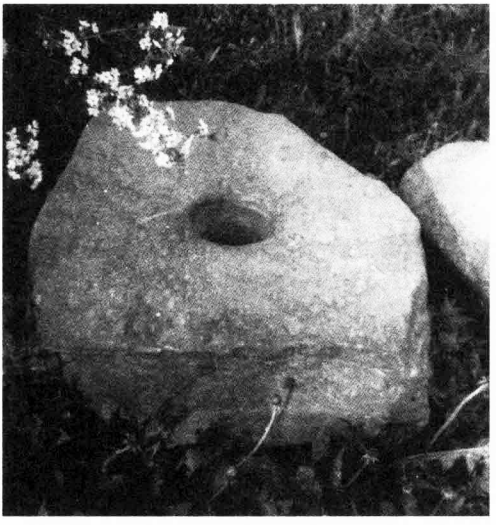

116 pav. Tarbučių pirmasis akmuo su smailiadugniu dubeniu. *A. Žalio nuotr.*
Fig. 116. The first conically hollowed stone of Tarbučiai.

Stupurai. Pasak piliečio Sruogio, kaime yra akmuo su smailiadugniu dubeniu. Jis nežvalgytas.

Svirpliai. Akmuo su smailiadugniu dubeniu buvo rastas kaimo akmenų krūvoje. Jo paviršius nelygus, apskaldytas. Akmens dalis, esanti arčiau dubens, nuskilusi. Akmens dydis – 50x67 cm, aukštis – 37 cm, dubens skersmuo – 16 cm, gylis – 10 cm. Akmens apačioje yra nežinia kada suformuota 7 cm gylio ir 2,5 cm skersmens duobutė. Medžiaga – pilkas granitas (CIX pav.).

Šašiai. Akmuo su smailiadugniu dubeniu iki 2004 m. buvo J. Laduko sodyboje, ant klėtelės slenksčio. Akmuo parduotas.

Tarbučiai. Pasak Juodeikių kraštotyrininko A. Žalio, kaime buvo 3 akmenys su smailiadugniais dubenimis.

Pirmojo dydis – 91x75 cm, aukštis – 23 cm, dubens skersmuo – 19 cm, gylis – 17 cm. Medžiaga – pilkas granitas (116 pav.).

Antrojo liko tik dalis, perskilusi per dubenį. Jo dydis – 50x78 cm, aukštis – 24 cm, dubens gylis – 16 cm. Medžiaga – pilkai rusvas granitas (CX pav.).

Trečiojo akmens, apskaldyto iš visų pusių, liko tik dalis, perskilusi per dubenį. Jo dydis – 24x35 cm, aukštis – 18 cm, dubens gylis – 14 cm. Medžiaga – pilkai rusvas granitas (CXI pav.).

Žagarės apylinkės. Apylinkėje yra buvęs akmuo su smailiadugniu dubeniu, kurio tikslesnė buvimo vieta nežinoma. Akmens dydis – 82x86 cm, aukštis – 37 cm, dubens skersmuo – 19,5 cm, gylis – 17 cm. Medžiaga – pilkai melsvas granitas (CXII pav.).

Žeimiai. Pasak Juodeikių kraštotyrininko A. Žalio, miško laukymėje, Joniškio miško urėdijos teritorijoje, yra akmuo su smailiadugniu dubeniu. 2005 m. žvalgymų metu rasti 3 akmenys. Jų tiksli kilmė nėra žinoma.

Pirmasis akmuo yra su smailiadugniu dubeniu, apskaldytais šonais ir nelygiu grublėtu paviršiumi. Akmens dydis – 74x110 cm, aukštis – 36 cm, dubens skersmuo – 19 cm, gylis – 14 cm. Medžiaga – pilkai melsvas granitas (CXIII pav.).

Antrojo akmens su smailiadugniu dubeniu paviršius nelygus, apskaldytais šonais. Jo dydis – 50x70 cm, aukštis – 20 cm, dubens skersmuo – 14 cm, gylis – 16 cm. Medžiaga – pilkai rusvas granitas (CXIV pav.).

Trečiasis akmuo su smailiadugniu dubeniu buvo apskaldytas, į apačią siaurėjantis. Jo dydis – 58x78 cm, aukštis – 52 cm, dubens skersmuo – 20 cm, gylis – 15 cm. Medžiaga – pilkai rusvas sluoksniuotas granitas (CXV pav.).

NEW DATA ON THE CONICALLY HOLLOWED STONES OF THE JONIŠKIS DISTRICT

In 2005 various expeditions of regional studies found several conically hollowed stones: some of them were newly discovered, others used to be known from a verbal references (the stones of Ročkiai (Fig. CV), Tarbučiai (Fig. 116, CX, CXI) and Žeimiai (Fig. CXIII–CXV) were indicated by A. Žalys, born in 1926 and living in the Juodeikiai village). Besides that, the hollowed stones discovered earlier (e. g., Bilžiai (Fig. CI)) were checked. Unfortunately, at present they are missing. Other stones which disappeared recently (Drąseikiai, Šašiai) were recorded on the basis of verbal data. Most of the stones were moved out from their initial locations (from the vicinities of Bičiušiai (Fig. C), Buivydžiai (Fig. CII), Kalnelis (Fig. CIV), Ročkiai (Fig. CV), Stagariai (Fig. CVIII), Svirpliai (Fig. CIX), Tarbučiai (Fig. 116, CX, CXI) and Žagarė (Fig. CXII)) and kept elsewhere.

C pav. Bičiušių akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. C. The conically hollowed stone of Bičiušiai.

CI pav. Bilžių akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CI. The conically hollowed stone of Bilžiai.

CII pav. Buivydžių akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CII. The conically hollowed stone of Buivydžiai.

CIII pav. Endriškių akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CIII. The conically hollowed stone of Endriškiai.

CIV pav. Kalnelio akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CIV. The conically hollowed stone of Kalnelis.

CV pav. Ročkių akmuo su smailiadugniu dubeniu. *A. Žalio nuotr.*
Fig. CV. The conically hollowed stone of Ročkiai.

CVI pav. Rukuižių akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CVI. The conically hollowed stone of Rukuižiai.

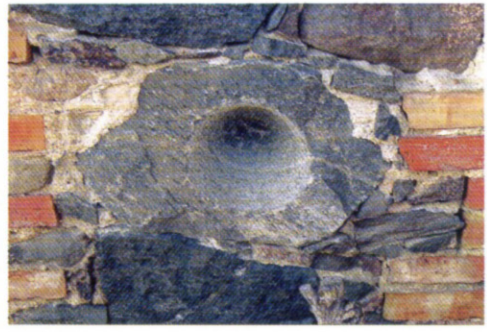

CVII pav. Skaistgirio akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CVII. The conically hollowed stone of Skaistgiris.

CVIII pav. Stagarių akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CVIII. The conically hollowed stone of Stagariai.

CIX pav. Svirplių akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CIX. The conically hollowed stone of Svirpliai.

CX pav. Tarbučių antrasis akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CX. The second conically hollowed stone of Tarbučiai.

CXI pav. Tarbučių trečiasis akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CXI. The third conically hollowed stone of Tarbučiai.

CXII pav. Akmuo su smailiadugniu dubeniu iš Žagarės apylinkių. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CXII. The conically hollowed stone from the vicinities of Žagarė.

CXIII pav. Žeimių pirmasis akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CXIII. The first conically hollowed stone of the Žeimiai.

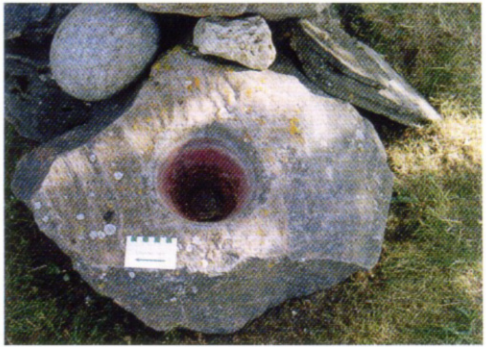

CXIV pav. Žeimių antrasis akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CXIV. The second conically hollowed stone of the Žeimiai.

CXV pav. Žeimių trečiasis akmuo su smailiadugniu dubeniu. *E. Vasiliausko nuotr.*
Fig. CXV. The third conically hollowed stone of the Žeimiai.